

Sygn. akt V ACa 597/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Leszek Jantowski

Sędziowie: Artur Lesiak

(del.) Rafał Terlecki

Protokolant: sekretarz sądowy Ewelina Gruba

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2020 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa I. M. i T. M. (1)

przeciwko M. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 1 marca 2017 r., sygn. akt I C 499/16

I. oddala apelację pozwanej M. K. na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 12. (dwunastym) zaskarżonego wyroku oraz w punkcie 13. (trzynastym) i 14. (czternastym) w części zasądzającej od tej pozwanej koszty procesu;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 6.750 zł (sześć tysięcy siedemset pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

SSO (del.) Rafał Terlecki SSA Leszek Jantowski SSA Artur Lesiak

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 597/19

UZASADNIENIE

Powodowie I. M. i T. M. (1), w pozwie z dnia 26 lipca 2016 r. wnieśli o:

1. uznanie, że sporządzona w dniu 28 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa zarejestrowana w rep. A nr (...), zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego wynoszący 1/2 udział we własności położonej w M., gmina B. przy ul. (...) nieruchomości (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

2.uznanie, że sporządzona w dniu 28 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa zarejestrowana w rep. A nr (...), zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego wynoszący 1/2 udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości (działki nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

3.uznanie, że sporządzona w dniu 28 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa darowizny zarejestrowana w rep. A (...), zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego własność położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

4.uznanie, że sporządzona w dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa darowizny zarejestrowana w rep. A nr (...), zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego wynoszący 1/2 część udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

5. uznanie, że sporządzona w dniu 28 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa darowizny zarejestrowana w rep. A (...), zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego własność położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), oraz dokonana w dniu 9 stycznia 2015 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr (...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) roku z siedzibą w B., na mocy której to czynności S. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu własność położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

6. uznanie, że dokonana w dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr (...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) z siedzibą w B., na mocy której to czynności W. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu własność położonej w B. przy ul. (...) nieruchomości (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

7.uznanie, że dokonana w dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr(...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) (poprzednio P.) z siedzibą w B., na mocy której to czynności W. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu wynoszący 1/2 część udział we własności położonej w M. nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

8.uznanie, że sporządzona w dniu 1 marca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa darowizny zarejestrowana w rep. A nr (...), zawarta przez W. K. ze spółką z o.o. (...)(...) z siedzibą w B., przenosząca na tę spółkę wynoszący 1/2 część udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

8. uznanie, że dokonana w dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr (...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) z siedzibą w B., na mocy której to czynności W. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu wynoszący 1/2 część udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

10. uznanie, że sporządzona w dniu 16 maja 2012 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa darowizny zarejestrowana w rep. A pod numerem (...), zawarta przez W. K. z M. S. - K., przenosząca na tę pozwaną własność położonej w B. przy

ul. (...) nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) jest bezskuteczna w stosunku do powódki I.

T. M. (2) oraz powoda T. M. (1),

11. nakazanie pozwanym, by w celu ochrony wierzytelności powódki I. T. M. oraz powoda T. M. (1), wynikających z wyroków: Sądu Rejonowego w Bydgoszczy VIII GC 802/11 z dnia 10 lipca 2012r., Sądu Okręgowego w

Bydgoszczy VIII Ga 196/12 z dnia 4 lipca 2013r., zezwolili na przeprowadzenie egzekucji ze stanowiących ich własność w/w nieruchomości, na zaspokojenie następujących podlegających ochronie wierzytelności powódki I. M. oraz powoda T. M. (1): roszczenia głównego w kwocie 72.629,47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2011 r. do dnia zapłaty, kosztów procesu za pierwszą instancję w kwocie 5.525,00 zł, kosztów procesu za drugą instancję w kwocie 1.800 zł, kosztów uzyskania klauzuli wykonalności w kwocie 66 zł, kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w kwocie 3.600 zł oraz poniesionych przez powodów pozostałych kosztów egzekucyjnych w prowadzonym przez Komornik H. G. postępowaniu egzekucyjnym (...)

W odpowiedzi na pozew pozwani S. K., Osiedle (...) sp. z o.o. w B., (...) (...) sp. o.o. w B., M. K. wniesli o oddalenie powództwa w całości.

W piśmie procesowym z dnia 1 grudnia 2016 r. powodowie sprecyzowali żądanie punktu IV pozwu wnosząc o uznanie, że sporządzona w dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa darowizny zarejestrowana w rep. A nr (...), zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego prawo własności całości nieruchomości, położonej w M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1) /k.385-387/.

W piśmie procesowym z dnia 15 grudnia 2016 r. powodowie wskazali kwotę, do wysokości której domagają się uznania wskazanych w pozwie czynności prawnych za bezskuteczne, przy czym zaznaczyli, że już w pozwie wskazywali, iż domagają się ochrony wierzytelności głównej w wysokości 72.629,47 zł wynikającej z w/w wyroków oraz związanych z tą kwotą należności ubocznych, tj. odsetek, kosztów procesu i kosztów egzekucji. Jednocześnie powodowie nie kwestionowali, iż Komornik Sądowy H. G. wyegzekwowała od dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego kwotę w wysokości 20.797,60 zł, którą jednakże powodowie jako wierzyciele zaliczają na poczet kosztów procesu za pierwszą instancję, kosztów procesu za drugą instancję, kosztów uzyskania klauzuli wykonalności, kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym, a także na poczet odsetek narosłych od wierzytelności głównej / k.409-426/.

Pismem procesowym z dnia 29 grudnia 2016 r. powodowie rozszerzyli powództwo w ten sposób, że wniesli także o uznanie, że dokonana w dniu 29 lipca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej R. B. w B. czynność prawna,

zarejestrowana w rep. A pod numerem (...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z o.o. (...) (...) z siedzibą w B., na mocy której S. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu udział wynoszący 1/2 część prawa własności położonej w M., gmina B., nieruchomości (działki nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1). Wobec powyższego powodowie dokonali także sprecyzowania punktu II pozwu, wnosząc o uznanie, że:

1. sporządzona w dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. umowa zarejestrowana w rep. A nr (...) zawarta przez W. K. z S. K., przenosząca na tego pozwanego wynoszący 1/2 udział we własności położonej w M., gmina B. (...), nieruchomości (działki nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1),

2. dokonana w dniu 29 lipca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej A. B. (1) w B. czynność prawna, zarejestrowana w rep. A pod numerem (...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z o.o. (...) z siedzibą w B., na mocy której S. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu wynoszący 1/2 część udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości (działki nr (...) oraz (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), jest bezskuteczna w stosunku do powódki I. M. oraz powoda T. M. (1) /k.459-462/.

Wyrokiem z dnia 1 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy:

1. uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 28 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) zawartą przez W. K. z pozwanym S. K., przenoszącą na pozwanego S. K. prawo własności udziału wynoszącego 1/2 nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B. przy ul. (...) (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

2. uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę sporządzoną w dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) zawartą przez W. K. z pozwanym S. K., przenoszącą na pozwanego S. K. prawo własności udziału wynoszącego 1/2 nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B. przy ul. (...) (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

3. uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę sporządzoną w dniu 29 lipca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...), jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Sp. z o.o. (...) (...) z siedzibą w B., na mocy której S. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu udział w wysokości 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B. przy ul. (...) (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

4. uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...), zawartą przez W. K. z pozwanym S. K., przenoszącą na pozwanego S. K. prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

5. uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) zawartą przez W. K. z pozwanym S. K., przenoszącą na pozwanego S. K. prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

6.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 28 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...), zawartą przez W. K. z pozwanym S. K., przenoszącą na pozwanego S. K. prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

7.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) czynność prawną dokonaną w dniu 9 stycznia 2015 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) oznaczoną jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) roku z siedzibą w B., na mocy której to czynności S. K. przeniósł na ww. spółkę w formie aportu prawo własności nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

8.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) czynność prawną dokonaną w dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) oznaczoną jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki pod firmą (...), obecnie pozwana Osiedle (...) sp. z o.o. z siedzibą w B., na mocy której W. K. przeniósł na ww. spółkę w formie aportu prawo własności nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

9.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) czynność prawną dokonaną w dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...), oznaczoną jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki pod firmą P., obecnie pozwana Osiedle (...) sp. z o.o. z siedzibą w B., na mocy której W. K. przeniósł na ww. spółkę w formie aportu udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej w miejscowości M., dla

której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

10.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 1 marca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) zawartą przez W. K. z pozwaną spółką (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., przenoszącą na ww. spółkę udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej w M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

11.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) czynność prawną dokonaną w dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) oznaczoną jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki Osiedle (...) sp. z o.o. z siedzibą w B., na mocy której W. K. przeniósł na ww. spółkę w formie aportu udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej w miejscowości M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) (...) - do wysokości

wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

12.uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 16 maja 2012 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...), zawartą przez W. K. z pozwaną M. K. przenoszącą na pozwaną M. K. prawo własności nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12;

13.zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki I. M. kwotę 12.059 zł (dwanaście tysięcy pięćdziesiąt dziewięć 0/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

14.zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda T. M. (1) kwotę 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście 0/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie następujących ustaleń i rozważań:

Prawomocnym wyrokiem z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygnaturze VIII GC 802/11 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zasądził solidarnie od W. K. i L. B. na rzecz uprawnionych solidarnie powodów - I. M. oraz T. M. (1) - kwotę 72.629,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w kwocie 5.525 zł. Wyrokiem z dnia 4 lipca 2013 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez W. K. i L. B., Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił apelacje pozwanych oraz zasądził na rzecz powodów solidarnie kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą. Wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. VIII Ga 196/12 został zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 9 lipca 2013 r. Powodowie ponieśli także koszty uzyskania klauzuli wykonalności w wysokości 66 zł, a także koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 3.600 zł.

Na dzień 15 luty 2017 r. suma skapitalizowanych odsetek naliczonych od w/w wierzytelności w kwocie 72.629,47 zł, za okres od dnia 30 marca 2011 r. do dnia 15 lutego 2017 r., wynosiła sumę 46.976,34 zł.

W dniu 16 maja 2012 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. pomiędzy W. K. a M. K., doszło do zawarcia umowy darowizny zarejestrowanej w rep. A pod numerem (...), przenoszącej na tę pozwaną własność położonej w B. przy ul. (...) nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

Pismem z dnia 15 lipca 2013 r. powodowie - wierzyciele I. i T. M. (1) złożyli wniosek o wszczęcie egzekucji powyższych należności. W toku prowadzonej egzekucji dłużnik W. K. dokonał zapłaty łącznie kwoty 20.794,10 zł na rzecz wierzycieli.

W dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. między W. K. a pozwanym S. K. doszło do zawarcia umowy darowizny zarejestrowanej w rep. A nr (...) na mocy której W. K. darował pozwanemu S. K. wynoszący 1/2 udział we własności położonej w M., gmina B. przy ul. (...), nieruchomości (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...). W dziale trzecim księgi wieczystej widniała informacja o wszczęciu egzekucji z udziału W. K., w sprawie (...) prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy H. G..

W dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. pomiędzy W. K. a S. K. doszło do zawarcia umowy zarejestrowanej w rep. A nr (...), na mocy której W. K. darował pozwanemu S. K. udział wynoszący 1/2 we własności nieruchomości położonej w M., gmina B., (działki nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

W dziale trzecim księgi wieczystej wpisana była m.in. informacja o wszczęciu egzekucji z udziału W. K., w sprawie (...) prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy H. G..

W dniu 29 lipca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. S. K. dokonał czynności prawnej, na mocy której przeniósł na spółkę (...) z siedzibą w B., w formie aportu, wynoszący 1/2 udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości (działki nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

W dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. pomiędzy W. K. a S. K. zawarta została umowa darowizny zarejestrowana w rep. A nr (...), przenosząca na tego pozwanego własność położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

W dniu 28 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. zawarta została umowa darowizny zarejestrowana w rep. A nr (...) pomiędzy W. K. a S. K., przenosząca na tego pozwanego własność położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

W dniu 9 stycznia 2015 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. dokonana została czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr (...) oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) roku z siedzibą w B., na mocy której S. K. przeniósł na tę spółkę w formie aportu własność położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...)

W dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. dokonana została czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr (...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki pod firmą (...), obecnie Osiedle (...) sp. z o.o. z siedzibą w B., na mocy której W. K. przeniósł na spółkę w formie aportu własność położonej w B. przy ul. (...) nieruchomości (działka nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

W dniu 26 listopada 2013r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. dokonana została czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr(...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) (poprzednio P.) z siedzibą w B., na mocy której W. K. przeniósł na spółkę w formie aportu udział wynoszący 1/2 część w prawie własności położonej w M. nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

W dniu 1 marca 2016 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. pomiędzy W. K. a spółką z o.o. (...) (...) z siedzibą w B., zawarta została umowa sprzedaży zarejestrowana w rep. A nr (...), na mocy której W. K. sprzedał spółce wynoszący 1/2 część udział we własności położonej w M., gmina B., nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...), za cenę 153.000 zł.

W dniu 26 listopada 2013 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B. czynność prawna, zarejestrowana w rep. A nr(...), oznaczona jako protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki z o.o. Osiedle (...) z siedzibą w B., na mocy której W. K. przeniósł na spółkę w formie aportu wynoszący 1/2 część udział we własności nieruchomości położonej w M., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...).

Prezesem zarządu spółek Osiedle (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. jest W. K., dłużnik powodów. W. K. jest także współnikiem w spółce (...)(...)".

S. K. jest prokurentem spółki Osiedle (...) sp. z o.o., w której posiada także 806 sztuk udziałów o wartości 80.600 zł. Dłużnik W. K. pobiera wynagrodzenie minimalne w spółce Osiedle (...) sp. z o.o., natomiast w spółce (...) - (...) sp. z o.o. nie pobiera wynagrodzenia. W. K. nie otrzymał także żadnej dywidendy w przedmiotowych spółkach.

Pismem z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie egzekucyjnej (...) prowadzonej z wniosku wierzycieli - powodów przeciwko W. K., na podstawie tytułów wykonawczych w sprawach VIII Gc 802/11 oraz VIII Ga 196/12, Komornik Sądowy H. G. zawiadomiła powodów o bezskuteczności prowadzonej egzekucji. Komornik wskazała, iż dłużnik w

ewidencji właścicieli pojazdów nie figuruje, wynagrodzenie dłużnika w spółce Osiedle (...) nie przekracza kwoty wolnej od potrąceń, rachunek bankowy został zamknięty, a inne wierzytelności mu nie przysługują. Łączna wartość nieruchomości będących przedmiotem wyżej wymienionych umów, położonych w M., gmina B., oraz w B., stanowi kwotę ok. 5.000.000 zł.

Łączna wartość w/w nieruchomości przewyższa kwoty obciążających je hipotek oraz pozostających do spłaty kredytów.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie okoliczności, które nie były sporne między stronami, dokumentów przedstawionych przez strony, a także na podstawie zeznań świadków, strony pozwanej i strony powodowej.

Sąd pierwszej instancji uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zebrane w sprawie, albowiem zostały sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla tego typu dokumentów. Strony w żaden sposób nie kwestionowały ich wiarygodności i prawdziwości.

Okolicznością bezsporną między stronami była wartość wszystkich nieruchomości będących przedmiotem czynności prawnych, których uznania za bezskuteczne wobec wierzycieli domagali się w niniejszej sprawie powodowie.

Jako wiarygodne, jasne i spójne Sąd pierwszej instancji uznał zeznania świadka H. G., która jako komornik sądowy prowadziła egzekucję wierzytelności będącej przedmiotem niniejszego postępowania. Z zeznań świadka wynikało, iż egzekucja wierzytelności przysługujących powodom względem dłużnika W. K. okazywała się nieskuteczna wobec braku majątku dłużnika.

Sąd przyznał walor wiarygodności zeznaniom powodów T. M. (1) oraz I. M. przede wszystkim odnośnie sytuacji majątkowej dłużnika W. K. i bezskuteczności prowadzonych przeciwko niemu postępowań egzekucyjnych, albowiem zeznania w tym zakresie znalazły potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie.

Zeznania pozwanej M. K. uzupełniały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Pozwana jest żoną dłużnika W. K., z którym łączy ją normalne, dobre relacje małżeńskie, tym samym - niewątpliwie jest osobą bliską dłużnikowi. Wprawdzie pozwana wskazywała, iż sprawami majątkowymi zajmuje się jej mąż, jednakże przyjmując darowizny nieruchomości miała świadomość, że nieruchomość jest obciążona.

Sąd przyznał walor wiarygodności zeznaniom pozwanego S. K. w zakresie, w jakim uzupełniały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Pozwany nie kwestionował istnienia zadłużenia względem powodów, o którym posiadał wiedzę już w momencie, gdy otrzymywał darowizny nieruchomości. Ponadto pozwany przyznał, iż wspólnie z W. K. zamierza zbyć nieruchomości objęte przedmiotowym postępowaniem wówczas, gdy będzie to możliwe.

Co do zasady jako wiarygodne Sąd uznał zeznania złożone w charakterze strony pozwanej przez prezesa zarządu pozwanych spółek (...), który nie kwestionował istnienia wierzytelności powodów oraz wartości nieruchomości będących przedmiotem skarżonych czynności prawnych. W. K. opisywał proces wyzbywania się własności nieruchomości, który w jego ocenie związany był z planowanymi inwestycjami. Pozwany uzasadniał, iż wyzbywał się nieruchomości, aby móc budować kolejne osiedla, przy czym nie zwracał długu powodom, bowiem pilniejsze były spłaty na rzecz banku i spłaty zadłużeń zabezpieczonych hipoteką. Pozwany wskazywał, iż z uzyskanych ze zbycia jednej nieruchomości pieniędzy spłacał zadłużenie zabezpieczone hipoteką na nieruchomości, którą następnie także sprzedawał, zatem regulowanie tych należności było opłacalne dla dłużnika, bowiem w innym wypadku nie mógłby sprzedać takiej nieruchomości. Sąd zważył, iż pozwany w złożonych zeznaniach przytaczał argumenty świadczące - w jego ocenie - o regulowaniu ważniejszych ekonomicznie wierzytelności zamiast wierzytelności powodów oraz świadczące - w ocenie pozwanego - o braku pokrzywdzenia wierzycieli.

Przechodząc do rozważań Sąd pierwszej instancji wskazał, że skarga pauliańska jest środkiem ochrony wierzyciela. Stanowi formę zabezpieczenia w przypadku nielojalnego zachowania dłużnika. Zapewnia skuteczne zaspokojenie z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły. Istotą skargi pauliańskiej jest pozbawienie, wobec występującego z roszczeniem wierzyciela, skuteczności określonej czynności prawnej. Odjęcie skuteczności wyraża się w możliwości dochodzenia przez wierzyciela zaspokojenia z oznaczonych przedmiotów majątkowych pomimo, że przedmioty te do dłużnika nie należą oraz znoszenia egzekucji z tych przedmiotów przez osobę mającą aktualnie do nich prawo. Zatem legitymowanym biernie w sprawie ze skargi pauliańskiej nie jest dłużnik, lecz osoba trzecia, z którą dłużnik dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela (art. 527 § 1 k.c.) albo osoba, na rzecz której osoba trzecia rozporządziła korzyścią majątkową uzyskaną od dłużnika (art. 531 § 2 k.c.).

Dalej Sąd Okręgowy podkreślił, że podstawowym warunkiem skuteczności zaskarżenia czynności prawnej dłużnika jest to, aby czynność ta była ważnie zawarta między dłużnikiem, a osobą trzecią, gdyż w przypadku braku takiej ważności czynność ta będzie mogła być zakwestionowana, czy to z powodu wad oświadczenia woli, czy to z powodu jej niezgodności z prawem, czy też zmiernia do obejścia prawa, bądź sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. W sprawie niniejszej ważność umów darowizn oraz aportów udziałów w prawie własności nieruchomości dokonanych w formie aktu notarialnego nie budziła wątpliwości i nie była przez żadną ze stron kwestionowana.

Wykazana została również wierzytelność przysługująca powodom względem dłużnika - W. K.. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił bowiem, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy wynika jednoznacznie, iż powodom przysługuje wierzytelność względem W. K., na którą składa się kwota 72.629,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2011 r. do dnia zapłaty zasądzona wyrokiem Sądu Rejonowego oraz kosztami procesu za obie instancje w kwocie łącznie 7.325 zł, a także kosztami uzyskania klauzuli wykonalności oraz kosztami zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym. Udowodniony został zatem interes wierzyciela wymagający ochrony w drodze skargi pauliańskiej.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że kolejną przesłanką warunkującą uwzględnienie skargi pauliańskiej jest to, aby zaskarżona czynność prawna pomiędzy dłużnikiem i osobą trzecią była dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli (art. 527 § 2 k.c.). Czynność prawna jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Z przepisu tego wynika, że musi istnieć związek przyczynowy pomiędzy niewypłacalnością dłużnika a dokonaną przez niego czynnością prawną z osobą trzecią.

Przez pojęcie „niewypłacalności dłużnika” należy rozumieć aktualny, tj. istniejący w chwili orzekania brak możliwości wywiązania się z ciążących na dłużniku zobowiązań finansowych. Niewypłacalność oznacza zatem taki stan w majątku dłużnika, kiedy egzekucja nie może przynieść zaspokojenia roszczenia wierzyciela, bądź gdy zaspokojenie można uzyskać dodatkowym, znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Dla spełnienia tej przesłanki konieczna jest, a jednocześnie również wystarczająca, świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzyciela w całości.

Odwołując się do poglądów judykatury Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż pokrzywdzenie wierzyciela powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje także utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Brak pokrzywdzenia wierzyciela zachodzi tylko wówczas, gdy niezależnie od tego czy dłużnik dokonałby czynności czy też nie, wierzyciel i tak nie mógłby uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności. Zdaniem Sądu pierwszej instancji ustalony stan faktyczny przeczy istnieniu okoliczności wyłączającej pokrzywdzenie wierzyciela. Bezsporna między stronami była wartość wszystkich spornych nieruchomości określona przez stronę pozwaną na kwotę ok. 5.000.000 zł. Z kolei hipoteki zabezpieczające na tych nieruchomościach inne wierzytelności wynosiły kolejno: 359.490 zł (Kw nr (...)), 849.232,74 zł (Kw nr (...), Kw nr (...)) oraz Kw nr (...), 125.000 zł (Kw nr (...)), 420.000 zł (Kw nr (...)) oraz Kw nr (...).

Sąd Okręgowy zwrócił dalej uwagę, że przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, iż dłużnik W. K. nie zapłacił swego zobowiązania wobec powodów, a prowadzone przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne, zmierzające do wyegzekwowania należności przysługujących powodom, okazało się bezskuteczne z uwagi na nieposiadanie przez dłużnika żadnego majątku. W rozpoznawanej sprawie na skutek wyzbycia się przez dłużnika nieruchomości wartych ok. 5.000.000 zł uszczuplił on swój majątek, stając się przez to niewypłacalny w stosunku do powodów. Komornik Sądowy H. G. pismem z dnia 19 sierpnia 2016 r. zawiadomiła powodów o bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko W. K. na podstawie tytułów wykonawczych uzyskanych w sprawach VIII Ga 802/11 oraz VIII Ga 196/12. Ponadto dłużnik W. K. pobiera wynagrodzenie minimalne w spółce Osiedle (...) sp. z o.o., natomiast w spółce (...) - (...) sp. z o.o. nie pobiera wynagrodzenia, a zatem nie posiada żadnego majątku, z którego powodowie mogliby uzyskać zaspokojenie przysługującej im wierzytelności.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być zamiarem dłużnika, albowiem dla przyjęcia tej przesłanki wystarczy, aby dłużnik pokrzywdzenie to przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość, co najmniej potencjalnego pokrzywdzenia musi zatem istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej. Sąd odwołał się do ustanowionego w art 529 k.c. domniemania prawne, w postaci domniemania działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. Przepis ten stanowi bowiem, że w sytuacji, gdy w chwili dokonywania zaskarżonej czynności dłużnik był niewypłacalny, czyli nie spłacał znanych mu długów, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania określonej czynności. Powyższe domniemanie jest wzruszalne, jednakże ciężarem dowodu została tu obarczona strona pozwana, która winna ponad wszelką wątpliwość wykazać, iż dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Obowiązkowi temu strona pozwana w niniejszym procesie nie podołała, bowiem jak wynikało ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza z zeznań świadka H. G. oraz akt prowadzonego postępowania egzekucyjnego (...) przeciwko dłużnikowi od przeszło trzech lat toczy się postępowanie egzekucyjne, które jest bezskuteczne wskutek dokonanych przez dłużnika W. K. czynności prawnych. Powyższe dowodzi niewypłacalności dłużnika w stosunku do powodów. Pomimo zapewnień dłużnika, iż spłaca on inne wierzytelności, powodowie nie zdołali jednak uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności w toku egzekucji jak również komornik nie zdołał przez ten czas przeprowadzić skutecznej egzekucji.

Sąd wskazał także, iż w sprawie mają zastosowanie również domniemania wynikające z treści art. 527 §3 i 4 k.c., których pozwani skutecznie nie obalili. Transakcje, których ubezskutecznienia domagali się powodowie zostały zawarte przez dłużnika z żoną, synem oraz spółkami, w których dłużnik pełnił obowiązki prezesa zarządu, a także posiadał udziały, jak również posiadał w spółce udziały jego syn, pozwany S. K.. Takie postępowania przemawia za tym, że pozwani mieli pełną świadomość tego, iż dłużnik działa z pokrzywdzeniem wierzyciela. Skoro dłużnik był jednocześnie prezesem zarządu spółki Osiedle (...) oraz (...), to nie ma możliwości, aby jako prezes zarządu spółek nie wiedział o pokrzywdzeniu powodów.

Z kolei, wobec pozwanej M. K. - jako żony dłużnika - funkcjonuje domniemanie, iż zdawała sobie sprawę z jego sytuacji majątkowej. Podobnie - wobec pozwanego syna dłużnika - S. K., wspólnie z dłużnikiem prowadzącego interesy oraz pełniącego obowiązki prokurenta w spółce Osiedle (...) sp. o.o. oraz posiadającego w niej udziały. Powyższe wynikało także wprost z zeznań pozwanego S. K..

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy wskazał, iż wynikające z art. 527 § 3 k.c. domniemanie wynikające z łączącego osobę trzecią z dłużnikiem stosunku bliskości prowadzi do wniosku, bez konieczności dowodzenia tego przez wierzyciela, że osoba trzecia pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem wiedziała o istnieniu długu oraz konsekwencjach dokonywanej czynności dla możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela (art. 527 § 2 k.c.). Rzeczą wierzyciela było tylko wykazanie, że osobę trzecią łączył z dłużnikiem stosunek bliskości w chwili dokonania czynności prawnej, krzywdzącej wierzycieli. W razie wykazania tej okoliczności wierzyciel nie ma obowiązku udowadniania, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli. Osoba trzecia z kolei może obalić domniemanie wykazując, że pomimo stosunku bliskości

z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, iż pozwani w żaden sposób tego domniemania nie obalili. Pozwani nie wykazali, aby pomimo stosunku bliskości z dłużnikiem nie widzieli, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Pozwaną M. K. łączy z mężem dobre relacje małżeńskie, zatem przyjmując darowiznę zdawała sobie sprawę z możliwości pokrzywdzenia wierzycieli. Bez wątpienia też przy wykazaniu minimum staranności mogła taką wiedzę uzyskać. Podobnie w odniesieniu do pozwanego S. K., który jest synem dłużnika, jak również łączy go z dłużnikiem stosunki gospodarcze. Zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego oraz logiki byli oni świadomi, jaka jest sytuacja majątkowa dłużnika. Z kolei w przypadku pozwanych spółek także nie zostało obalone domniemanie posiadania wiedzy o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Niewątpliwie kontakty gospodarcze pomiędzy spółką z o.o. a jej prezesem zarządu są częste, stałe, zatem uzasadniona jest teza o stosunku bliskości pomiędzy W. K. oraz zarządzanymi przez niego spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością Osiedle (...) oraz (...). W powyższej sytuacji również znajduje zastosowanie domniemanie posiadania wiedzy, iż dłużnik, czyli prezes zarządu spółki, do której wniesione zostały aportem nieruchomości, działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W rezultacie zdaniem Sądu Okręgowego z okoliczności przedmiotowej sprawy wynika bez wątpienia, iż dłużnik W. K. chciał uchronić swój majątek przed egzekucją, wobec tego przeniósł go na żonę, syna oraz „rodzinne” spółki, udaremniając skuteczne przeprowadzenie egzekucji.

Mając wszystkie wskazane i opisane wyżej okoliczności na uwadze, Sąd Okręgowy uznał, iż wystąpiły w niniejszej sprawie przesłanki roszczenia z art. 527 § 1 k.c. Pozwani mieli świadomość działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, a ponadto w sytuacji, gdy wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel jest zwolniony od obowiązku wykazania, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jednocześnie osoba trzecia nie może bronić się poprzez wykazanie, że nie wiedziała lub nie mogła wiedzieć o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Każda darowizna jest z kolei czynnością, do której odnosi się art. 528 k.c.

Dalej Sąd Okręgowy stwierdził, iż pozwani uzyskali korzyść majątkową w rozumieniu art. 527 k.c., poprzez nabycie własności spornych nieruchomości. Wprawdzie jedna z umów dotyczyła sprzedaży nieruchomości na rzecz spółki za kwotę 153.000 zł, jednakże osoba trzecia uzyskuje „korzyść majątkową” w rozumieniu art. 527 k.c. także wtedy, gdy płaci za rzecz nabytą od dłużnika cenę. W art. 527 k.c. chodzi o korzyść, którą jest nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego, przedstawiającego pewną wartość, przy czym drugorzędne znaczenie ma cena nabycia. Ponadto, jak wynikało z zeznań W. K., dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż przenoszenie własności nieruchomości na osoby bliskie miało służyć zabezpieczeniu ich przyszłości, interesów majątkowych oraz działalności gospodarczej dłużnika. Tym samym, dokonując czynności celem zabezpieczenia osób bliskich, a także własnych interesów gospodarczych, dłużnik pozbawiał wierzyciela możliwości zaspokojenia wierzytelności. Powyższe skutkowało też tym, iż dłużnik w sposób świadomy nie regulował należności na rzecz powodów, lecz dokonywał innych płatności, na rzecz innych podmiotów, z wyłączeniem wierzyciela, którego wierzytelność uważał za mniej ważną, bądź nieopłacalną.

Sąd Okręgowy zważył, iż nie jest rolą dłużnika arbitralne dokonywanie wyboru wierzytelności istotniejszej bądź korzystniejszej ekonomicznie dla dłużnika. Ponadto nie zasługuje na uznanie twierdzenie wierzyciela, iż wybrany sposób regulowania wierzytelności służył zachowaniu ciągłości działalności gospodarczej, bowiem prawem wierzyciela jest domagać się spełnienia przysługującego mu świadczenia, bez względu na stanowisko dłużnika oraz jego interes gospodarczy. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w istocie argumentacja strony pozwanej sprowadzała się do stanowiska, wyrażonego na rozprawie w dniu 15 lutego 2017r., że przeniesienie własności nieruchomości skarżonymi umowami nie miało na celu pokrzywdzenie powodów, lecz spłatę innych, w ocenie dłużnika ważniejszych ekonomicznie wierzytelności, z pominięciem powodów, a także służyło przesuwaniu przedmiotów majątkowych celem

zachowania ciągłości gospodarczej. Wprawdzie strona pozwana zaprzeczyła, aby darowizny nieruchomości służyły uniknięciu spłaty długu wobec powodów, jednakże w ostateczności do takiego skutku w praktyce działanie dłużnika w ostateczności doprowadziło.

Sąd Okręgowy odwołał się do poglądów judykatury dotyczących zaskarżenia swobodnego wyboru przez dłużnika zaspokojenia jednej wierzytelności, z pokrzywdzeniem innego wierzyciela i podkreślił, że art. 527 k.c. ma również zastosowanie do czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z jednym tylko z wierzycieli, jeżeli jest to czynność naruszająca wynikającą z ustawy lub umowy kolejność zaspokajania wierzycieli. Innymi słowy, ma również zastosowanie, jeżeli dłużnik dowolnie dokonał uprzywilejowania niektórych spośród jego wierzycieli kosztem pozostałych. W niektórych sytuacjach należy uznać, że spełnienie świadczenia i zaspokojenie tylko jednego z wierzycieli odpowiada przesłankom z art. 527 k.c. Ma to miejsce m.in. wtedy, gdy dłużnik, zamiast spełnienia świadczenia w sposób odpowiadający treści zobowiązania, spełnia inne świadczenie, w szczególności gdy przenosi na wierzyciela własność rzeczy lub prawa zamiast zapłaty sumy pieniężnej. W takim wypadku bowiem pozbawia pozostałych wierzycieli możliwości zaspokojenia się ze składnika majątkowego, który byłby dla nich dostępny, gdyby nie takie zaspokojenie jednego z wierzycieli, co stanowi niewątpliwie jego uprzywilejowanie kosztem pozostałych.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy wskazał, iż stanowisko strony pozwanej nie może być zaaprobowane w okolicznościach niniejszej sprawy. Wprawdzie dłużnik, co do zasady, ma prawo wyboru wierzyciela, którego chce zaspokoić, to jednak sytuacja w przedmiotowej sprawie jest inna, bowiem dłużnik nie zaspokoił bezpośrednio pozostałych wierzycieli, lecz dokonywał przesunięć majątkowych na rzecz pozwanych, które z kolei uzasadniał koniecznością spłaty innych wierzycieli, zabezpieczonych hipoteką na spornych nieruchomościach. Stanowisko strony pozwanej wskazuje, iż dłużnik dokonał wyboru wierzyciela w sposób arbitralny, prowadzący do uprzywilejowania go kosztem pozostałych, a jednocześnie dokonany w okolicznościach, które wskazują na ewidentne działanie celem uniknięcia zaspokojenia wierzytelności strony powodowej. W ocenie Sądu pierwszej instancji, w przedmiotowej sprawie głównym motywem działania dłużnika nie była chęć zaspokojenia wierzycieli hipotecznych przed powodami, lecz arbitralny wybór, które spełnienie świadczenia będzie opłacalne dla dłużnika. W konsekwencji wszelkie działania podejmowane przez dłużnika zmierzały do uniemożliwienia powodom przeprowadzenia skutecznej egzekucji.

Odnosząc się do zarzutu pozwanych, iż wierzytelność powodów w istocie jest niewielka w porównaniu do wartości nieruchomości, których dotyczyły skarżone czynności prawne Sąd Okręgowy uznał, iż nieruchomości są obciążone hipotekami na rzecz banków, natomiast ewentualna egzekucja ze spornych nieruchomości toczyć się będzie w oparciu o przepisy kodeksu postępowania cywilnego, który reguluje uprawnienia poszczególnych stron w jej toku. Tym samym, pozwani nie będą korzystać z pierwszeństwa przed wierzycielami hipotecznymi, stąd trudno oczekiwać, aby wybierali jedną nieruchomość, skoro może nie wystarczyć do zaspokojenia wierzytelności w wystarczającym stopniu. Celem powodów jest zaspokojenie przysługującej im wierzytelności i mają prawo uczynić to w dozwolony przez prawo sposób.

Na podstawie art. 531 § 2 k.c. należało także uwzględnić żądanie uznania za bezskuteczne czynności prawnych dokonanych przez S. K., a polegających na wniesieniu aportem do pozwanej spółki (...) wynoszącego 1/2 część udziału we własności nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) oraz do spółki Osiedle (...) własności nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...). Sąd odwołał się do treści art. 531 § 2 k.c.

W tej sytuacji także znajdują zastosowanie wszelkie domniemania, bowiem pomiędzy spółkami jako osobami trzecimi, a dłużnikiem istnieje stosunek bliskości, który uzasadnia zastosowanie domniemania przewidzianego w art. 527 § 3 k.c. Z punktu widzenia potrzeby ochrony wierzyciela nie ma znaczenia kilkakrotny i wielopodmiotowy transfer korzyści majątkowej, jeżeli korzyść ta wyszła z majątku dłużnika lub do niego nie weszła, w okolicznościach usprawiedliwiających roszczenie paulińskie wierzyciela art. 527 k.c. Niewątpliwie wszelkie przesłanki uzasadniające skargę paulińską w tej sytuacji zostały spełnione, bowiem czynności te zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli, natomiast osoba trzecia, będąca w bliskim stosunku z osobą dłużnika, miała świadomość czynności dokonywanej z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Reasumując, zdaniem Sądu pierwszej instancji w wyniku zawarcia i wykonania skarżonych umów przenoszących własność nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgi wieczyste (...) doszło do znacznego zmniejszenia majątku dłużnika W. K., skutkującego znacznym zwiększeniem jego niewypłacalności, co nie miało miejsca, gdyby dłużnik nie wyzbył się prawa własności tych nieruchomości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji (art. 527 § 1 k.c.).

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art.98 § 1 k.p.c. Na podstawie § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie Sąd zasądził od pozwanych na rzecz powodów zwrot kosztów postępowania, zgodnie z przedłożonym zestawieniem kosztów procesu (punkt 13 wyroku). Na powyższą sumę składały się następujące kwoty: 4.182 zł -opłata od pozwu, 7.200 zł - wynagrodzenie każdego z pełnomocników powodów oraz 17 zł - opłata skarbową od pełnomocnictwa, 660 - opłaty sądowe od wniosków o wpis zabezpieczenia.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli wszyscy pozwani, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

1.naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art.527 § 2 i 4 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż pozwani nie obalili domniemania wynikającego z tego przepisu, a mianowicie, iż wskutek zaskarżonych czynności nastąpiło pokrzywdzenie wierzycieli, gdyby zaś sąd odwoławczy uznał, że doszło do pokrzywdzenia wierzycieli, to błędnie uznano, że zachodzi związek przyczynowy między dokonanymi zaskarżonymi czynnościami dłużnika a pokrzywdzeniem wierzycieli oraz że pozwani działali ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli;

2.zarzut naruszenia przepisów postępowania w postaci:

- art.232 k.p.c. oraz art.6 k.c. poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że powodowie udowodnili wszystkie okoliczności faktyczne stanowiące podstawę ich żądania, takie jak działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli,
 - art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niewskazanie w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenia faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej i w konsekwencji uniemożliwienie weryfikacji stanowiska sądu i poddania wyroku ocenie instancyjnej;
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów prowadzącą do przyjęcia błędnych wniosków jakoby spełnione zostały przesłanki art.527 k.c.

3.zarzut naruszenia przepisów postępowania mający wpływ na wynik sprawy tj. przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów (art.233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 234 k.p.c.) poprzez błędne przyjęcie, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw do uznania, że pozwany obalił domniemanie wynikające z art.527 § 2 i 4 k.c.; zaniechanie wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego, polegające na częściowym jego nierozpoznaniu (zeznań świadka, zeznań pozwanego), jednostronne uznanie dowodów strony powodowej oraz przyjęcie, iż:

- wskutek czynności prawnej pozwana M. K. uzyskała korzyść majątkową, podczas gdy w zamian za kwestionowaną czynność prawną dłużnik otrzymał ekwiwalent w postaci innych nieruchomości,
- pozwani mieli świadomość działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, podczas gdy roszczenie wierzycieli przez cały czas było zabezpieczone hipoteką ustanowioną na nieruchomości położonej w B. przy ul.(...) i z tego prawa wierzycieli nie skorzystali, o czym świadczy brak choćby wpłaty zaliczki do komornika na opis i oszacowanie nieruchomości.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

W odpowiedzi na apelację (k.554-564) powodowie wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie V ACa 435/17:

I.sprostował zaskarżony wyrok w punkcie 10 (dziesiątym) w ten sposób, że w miejsce słów „umowę darowizny” wpisuje słowa „umowę sprzedaży”;

II.zmienił zaskarżony wyrok:

a) w punktach 1 (pierwszym), 2 (drugim), 3 (trzecim), 6 (szóstym), 8 (ósmym),

9 (dziewiątym), 11 (jedenastym) w ten sposób, że powództwo oddalił;

b) w punktach 13 (trzynastym) i 14 (czternastym) w ten sposób, że wskazane w nich kwoty zasądził od pozwanej M. K. znosząc jednocześnie między pozostałymi pozwanymi i powodami wzajemnie koszty postępowania;

III. oddalił apelację w pozostałym zakresie;

IV.zniósł wzajemnie pomiędzy powodami i pozwanymi S. K., Osiedle (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w B. i (...) (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. koszty postępowania apelacyjnego;

V.zasądził od pozwanej M. K. na rzecz powodów T. M. (1)

i I. M. solidarnie kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła pozwana M. K..

Na skutek wywiedzionej skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 11 września 2019 r. w sprawie IV CSK 277/19 uchylił zaskarżony wyrok w zaskarżonej części, to jest co do punktu II b) w zakresie zmieniającym wyrok Sadu Okręgowego w Bydgoszczy w punktach 13 o 14, zasądzającym od pozwanej M. K. zasądzone kwoty kosztów zastępstwa procesowego, co do punktu III w zakresie oddalającym apelację M. K. co do punktu 12 wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy oraz co do punktu V i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania,

pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał między innymi, że Sąd Apelacyjny całkowicie pominął w swoich rozważaniach tę część wywodów strony pozwanej, która dotyczyła faktu obciążenia przedmiotowej nieruchomości hipoteką ustanowioną na rzecz powodów, co dawało asumpt do rozważenia również prawidłowości zastosowania prawa materialnego. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sensem tego zarzutu apelacyjnego było twierdzenie, że darowizna nieruchomości nie mogła pogorszyć sytuacji wierzycieli, ponieważ w chwili zawarcia tej umowy roszczenie powodów było zabezpieczone hipoteką przymusową na nieruchomości będącej przedmiotem darowizny. Sąd Apelacyjny, realizując założenia systemu apelacji pełnej, powinien był ocenić, czy obciążenie darowanej nieruchomości hipoteką zabezpieczającą roszczenia powodów spowodowało, że kwestionowana czynność prawna nie doprowadziła do pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd Apelacyjny nie odniósł się w żaden sposób do kwestii obciążenia hipotecznego i jego wpływu na skuteczność skargi pauliańskiej. Wskazane naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ doprowadziło do pominięcia oceny, czy darowizna z 12 maja 2012 r. skutkowałą pokrzywdzeniem wierzycieli i czy po stronie dłużnika występowała świadomość takiego pokrzywdzenia.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Na wstępie należy wyjaśnić, że kognicja Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie – na skutek wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2019 r. (k.1072) – obejmowała zbadanie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 1 marca 2017 r. w zakresie apelacji pozwanej M. K. od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 12. (dwunastym) zaskarżonego wyroku, w którym Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną wobec powodów I. M. i T. M. (1) umowę darowizny sporządzoną w dniu 16 maja 2012 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza A. B. (1) w B., zarejestrowaną w rep. A nr (...) zawartą przez W. K. z pozwaną M. K. przenoszącą na pozwaną M. K. prawo własności nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą (...) - do wysokości wierzytelności przysługujących powodom, a wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. VIII GC 802/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt VIII Ga 196/12, a także rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 13. (trzynastym) i 14 (czternastym) w zakresie kosztów procesu zasądzonych od pozwanej M. K..

Biorąc pod uwagę tak zakreśloną kognicję, Sąd Apelacyjny uznał apelację pozwanej M. K. za niezasadnioną.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne, podobnie podziela i przyjmuje za własną dokonaną przez ten Sąd ocenę dowodów oraz ocenę spełnienia przesłanek uwzględnienia skargi pauliańskiej w odniesieniu do umowy darowizny z dnia 16 maja 2012 r.

Przed odniesieniem się do zarzutów materialnoprawnych, w pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów naruszenia prawa procesowego, w szczególności art. 328 § 2 k.p.c. Zdaniem skarżącej naruszenie tego przepisu miało polegać na niewskazaniu w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenia faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej i w konsekwencji uniemożliwienie weryfikacji stanowiska sądu i poddania wyroku ocenie instancyjnej.

Zarzut ten był chybiony. Wbrew temu zarzutowi, Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wskazał, jakie ustalenia poczynił i dowody, na jakich w tej mierze się oparł (strona 7 -13 uzasadnienia, k.506 -512), dokonał także oceny tych dowodów (strona 13- 15 uzasadnienia, k.512- 514) oraz wyjaśnił podstawę prawną rozstrzygnięcia (strona 15-24 uzasadnienia, k.514- 523). Powyższe umożliwiło merytoryczną weryfikację zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c., to miał on polegać na wadliwym uznaniu przez Sąd I instancji, że powodowie udowodnili wszystkie okoliczności faktyczne stanowiące podstawę ich żądania.

Podkreślenia jednak wymaga, że przepis art. 232 k.p.c. stanowi w zdaniu pierwszym procesowy odpowiednik przepisu art. 6 k.c. i wyraża zasadę kontrydiktoryjności, zgodnie z którą ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego i to one są dysponentem toczącego się postępowania. Przepis ten nie stanowi zatem podstawy wyrokowania sądu i z tego względu nie może mieć wpływu na poprawność wydanego przez sąd rozstrzygnięcia. Adresatem tej normy są strony, a nie sąd, a zatem brak podstaw do zarzucania sądowi naruszenia tej normy prawnej. Podobnie naruszenia art. 6 k.c. może dopuścić się Sąd tylko wówczas, gdy wadliwie oceni, na której ze stron spoczywa ciężar dowodu. Naruszenia tego przepisu nie można natomiast utożsamiać z zagadnieniem udowodnienia okoliczności istotnych w sprawie, gdyż tę kwestię należy wiązać z wadliwą oceną dowodów lub naruszeniem przepisu prawa materialnego, z którego wywodzone jest konkretne roszczenie. Niezależnie od tego Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne rozważania Sądu pierwszej instancji co do spełnienia przesłanek uwzględnienia skargi pauliańskiej.

Jeżeli chodzi o pozostałe zarzuty naruszenia prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 k.p.c. mającego polegać na dowolnej ocenie dowodów prowadzącej do przyjęcia błędnych wniosków o spełnieniu przesłanek art.527 k.c., czy też błędnego przyjęcia, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw do uznania, że obalone zostało domniemanie wynikające z art.527 § 2 i 4 k.c., to zarzuty te należało rozpoznać łącznie z wskazanymi zarzutami naruszenia prawa materialnego.

Zgodnie z art. 527 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 4).

Z powyższego wynika, że przesłankami skargi pauliańskiej są:

- 1) istnienie wierzytelności podlegającej ochronie pauliańskiej;
- 2) pokrzywdzenie wierzyciela;
- 3) uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej;
- 4) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 5) wiedza lub możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią, przy zachowaniu należytej staranności, o pokrzywdzeniu wierzycieli dłużnika i zła wiara osoby trzeciej.

Wszystkie te przesłanki winny zostać spełnione łącznie (zob. J. Naczyńska (w:) Komentarz do kodeksu cywilnego, art.527 k.c., (red.) M. Frasz, M. Habdas, LEX 2020).

Z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego wynika, że przyczyną uchylecia poprzedniego wyroku Sądu Apelacyjnego było pominięcie w swoich rozważaniach tej części wywodów pozwanej, która dotyczyła faktu obciążenia przedmiotowej nieruchomości hipoteką ustanowioną na rzecz powodów. Jak zauważył Sąd Najwyższy, sensem tego zarzutu apelacyjnego było twierdzenie, że „darowizna nieruchomości nie mogła pogorszyć sytuacji wierzycieli, ponieważ w chwili zawarcia tej umowy roszczenie powodów było zabezpieczone hipoteką przymusową na nieruchomości będącej przedmiotem darowizny”.

Innymi słowy, należało odpowiedzieć na pytanie, czy zabezpieczenie hipoteką przymusową przedmiotowej nieruchomości w tym konkretnym przypadku wykluczało spełnienie przesłanki działania z pokrzywdzeniem wierzycieli w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. W doktrynie oraz w orzecznictwie przyjmuje się przy tym, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art.527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (tak np. M. Pyziak-Szafnicka (w:) System Prawa Prywatnego, (red. A. Olejniczak), T. 6, Warszawa 2018, s. 1750-1751; wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736).

Jak słusznie przy tym zauważyła strona powodowa, na co także zwracał uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu swojego wyroku, istnienie zabezpieczenia hipotecznego nie wyłącza samo przez się możliwości pokrzywdzenia wierzyciela w drodze wyzbycia się danego składnika majątku, gdyż do pokrzywdzenia dochodzi również wskutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, LEX nr 53110, z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CSK 100/11, LEX nr 1108545).

Rozstrzygnięcie tego zagadnienia wymagało zatem w pierwszej kolejności analizy rodzaju hipoteki obciążającej przedmiotową nieruchomość i skutku, jaki wywołało zbycie tej nieruchomości na rzecz pozwanej dla możliwości zaspokojenia przez powodów swojej wierzytelności.

W judykaturze utrwalilo się stanowisko, że hipoteka przymusowa jako środek zabezpieczenia roszczenia pieniężnego służy ułatwieniu przeprowadzenia egzekucji po uzyskaniu tytułu egzekucyjnego zasądającego zabezpieczone roszczenie, przez przeciwdziałanie możliwym utrudnieniom w tym względzie ze strony dłużnika. Ułatwienie polega na tym, że wierzyciel po uzyskaniu tytułu egzekucyjnego zasądającego zabezpieczone roszczenie może w wyniku przekształcenia tego tytułu w tytuł wykonawczy przez nadanie mu klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi, a w razie wcześniejszego zbycia przez dłużnika nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową, przez nadanie klauzuli wykonalności przeciwko nabywcy nieruchomości, zaspokoić się z nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym na podstawie tytułu wykonawczego, z pierwszeństwem, jaki ta hipoteka uzyskała, tj. wyznaczonym chwilą złożenia wniosku o jej wpis na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r., IV CSK 390/16, LEX nr 2349414).

Z poczynionych ustaleń wynika, że przedmiotowa hipoteka była hipoteką przymusową do kwoty 90.000 zł. Ustanowiona została jako zabezpieczenie roszczenia postanowieniem z dnia 10 listopada 2011 r. wydanym w sprawie VIII GC 802/11 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy (hipoteka wpisana została 5 grudnia 2011 r., okoliczności bezsporne, vide także odpis z księgi wieczystej (...) z dnia 16 września 2013 r. k.7-14 akt XII Co 9495 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy stanowiących załącznik do akt). Postępowanie to zakończone zostało wyżej opisanym wyrokiem z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie o sygnaturze VIII GC 802/11, w którym Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zasądził solidarnie od W. K. L. B. na rzecz uprawnionych solidarnie powodów - I. M. oraz T. M. (1) - kwotę 72.629,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2011r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w kwocie 5.525 zł. Wyrok ten uprawomocnił się, po oddaleniu apelacji pozwanych przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, w dniu 4 lipca 2013 r. Klauzula wykonalności nadana została w dniu 9 lipca 2013 r.

Przedmiotową nieruchomość W. K. rozporządził na rzecz pozwanej w dniu 16 maja 2012 r. Tym samym w dacie uprawomocnienia się wyroku dłużnik z tytułu wykonawczego nie był już właścicielem nieruchomości. Postępowanie egzekucyjne względem tej nieruchomości nie mogło być zatem skutecznie prowadzone, skoro powodowie nie dysponowali tytułem wykonawczym wobec aktualnego właściciela M. K.. Jak słusznie bowiem zauważyli powodowie, wpis hipoteki przymusowej nie dawał automatycznie możliwości zaspokojenia wierzycieli, gdyż zgodnie z ówczesnie panującym stanowiskiem w judykaturze warunkiem skutecznego dochodzenia zaspokojenia w nieruchomości obciążonej hipoteką było uzyskanie przez wierzyciela hipotecznego tytułu wykonawczego przeciwko nabywcy nieruchomości – odpowiadającego rzeczowo - zasądającego od niego zabezpieczoną hipoteką wierzytelność (tak. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2013 r., III CZP 64/13, OSNC 2014/7-8/70).

Wiązało się to z koniecznością wytoczenia odrębnego powództwa. Tak zresztą orzekły Sąd Rejonowy w Bydgoszczy i Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, oddalając w sprawie XII Co 9495/13 wniosek o nadanie klauzuli wykonalności obejmującej tytuł egzekucyjny w sprawie VII GC 802/11 przeciwko pozwanej M. K. (vide: postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 21 listopada 2013 r., k.24 – 25 akt XII Co 9495 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy stanowiących załącznik do akt, postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 18 marca 2014 r. w sprawie II CZ 1005/13, k.43 - 47 akt XII Co 9495 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy stanowiących załącznik do akt). Trafnie zwrócili uwagę powodowie, że dopiero od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r. w sprawie III CZP 81/16 (OSNC 2017/9/96), w której wyrażono stanowisko, że tytułowi egzekucyjnemu zasądającemu należność od dłużnika osobistego można nadać klauzulę wykonalności przeciwko nabywcy nieruchomości obciążonej hipoteką zabezpieczającą zasądzoną wierzytelność (art. 788 § 1 k.p.c.), jeżeli tytuł egzekucyjny obejmuje obowiązek zbywcy wynikający ze stosunku prawnego hipoteki, ukształtowała się praktyka orzecznicza dopuszczająca nadanie klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi rzeczowemu, bez konieczności wytoczenia odrębnego powództwa. Wierzyciel zresztą wystąpili z takim wnioskiem, jednak ostatecznie postanowieniami Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie II Cz 308/16 (k.1188-1190) oraz z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie II Cz 916/16

(k.1196-1199) oddalono te wnioski z uwagi na upadek hipoteki. Okoliczność ta nie miała jednak wpływu na ocenę spełnienia przesłanek dochodzonego żądania.

Zgodnie z art.754¹ § 1 k.p.c. w aktualnym brzmieniu, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, chyba że uprawniony wniósł o dokonanie czynności egzekucyjnych. Norma ta daje obecnie możliwość utrzymania zabezpieczenia w postaci hipoteki przymusowej po prawomocnym zakończeniu postępowania, także w sytuacji, gdy uprawniony wniósł o dokonanie czynności na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego. Obowiązuje ona jednak dopiero od 9 czerwca 2018 r. co były konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 października 2016 r. (sygn. akt SK 71/13, OTK-A 2016/81), w którym stwierdzono:

I. Art. 754¹ § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (j.t. Dz.U.2014.101, ze zm.) w zakresie, w jakim odnosi się do zabezpieczenia przez obciążenie nieruchomości obowiązanego hipoteką przymusową:

- a) jest zgodny z zasadą poprawnej legislacji wywodzoną z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W poprzednim stanie prawnym (przed nowelizacją art. 754¹ §1 k.p.c.) hipoteka przymusowa ustanowiona jako zabezpieczenie co do zasady wygasła po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia (od 1 czerwca 2017 r. po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia). Celem tego unormowania było zmobilizowanie uprawnionego po uzyskaniu korzystnego rozstrzygnięcia co do zabezpieczonego roszczenia do możliwie szybkiego egzekwowania tego rozstrzygnięcia. W przypadku zabezpieczenia polegającego na obciążeniu nieruchomości hipoteką przymusową chodziło o zmobilizowanie uprawnionego do możliwie szybkiego wystąpienia o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności i wszczęcie na podstawie tytułu wykonawczego postępowania egzekucyjnego. (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r., IV CSK 390/16, LEX nr 2349414, druk sejmowy nr 965, V kadencja Sejmu). Alternatywnie, wierzyciel mógł

wystąpić o ustanowienie hipoteki przymusowej na podstawie tytułu wykonawczego (art. 109 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, t. jedn. Dz.U. z 2019 r. poz.2204).

Powodowie po uzyskaniu tytułu wykonawczego w sprawie VIII Ga 196/12 i nadaniu klauzuli wykonalności w dniu 9 lipca 2013 r. nie mieli zarówno możliwości skutecznego wszczęcia postępowania egzekucyjnego, jak i wpisu hipoteki przymusowej na podstawie tytułu wykonawczego. Istniała bowiem rozbieżność pomiędzy treścią tytułu wykonawczego a osobą wpisanego w księdze wieczystej (...) właściciela. Na podstawie umowy darowizny z dnia 16 maja 2012 r. wpisanym w księdze wieczystej właścicielem przedmiotowej nieruchomości była już bowiem pozwana M. K.. Wpis został dokonany w z dniem 17 maja 2012 r. (vide: odpis z odpis z księgi wieczystej (...) z dnia 16 września 2013 r. k.7-14 akt XII Co 9495 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy stanowiących załącznik do akt; także informacja z księgi wieczystej k.1444).

W tym znaczeniu zgodzić należy się z argumentacją powodów, że rozporządzenie nieruchomością na rzecz pozwanej niewątpliwie co najmniej utrudniło uzyskanie zaspokojenia wierzyciela. Zabezpieczenie hipoteczne było w istocie iluzoryczne, gdyż w ówczesnie obowiązującym stanie prawnym, przy uwzględnieniu stanowiska judykatury powodowie nie mogli skutecznie domagać się nadania klauzuli wykonalności przeciwko pozwanej, nie mogli także skutecznie przeciwdziałać upadkowi zabezpieczenia, skoro nie dysponowali tytułem wykonawczym przeciwko właścicielowi nieruchomości. W tej sytuacji zarzut pozwanej, że powodowie nie złożyli w terminie miesięcznym od uprawomocnienia się roszczenia zasądzającego wierzytelność wniosku o nadanie klauzuli wykonalności należało uznać za chybiony.

Podkreślenia przy tym wymaga, że powoływany przez skarżącą wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r. (sygn. akt II CSK 548/11, OSNC 2013/2/19) - w którego tezie wyjaśniono, że jeżeli wierzytelność wynikająca ze stosunku podstawowego wobec zobowiązania wekslowego podlega zabezpieczeniu rzeczowemu, potrzeba ochrony wynikającej z przepisów o skardze pauliańskiej (art. 527-534 k.c.) jest zbędna zarówno w odniesieniu do tej wierzytelności, jak i wierzytelności wekslowej - dotyczył innego stanu faktycznego, a mianowicie ustanowionej hipoteki umownej, kaucyjnej, a nie hipoteki przymusowej dla zabezpieczenia roszczenia.

Podzielić należy zatem argumentację powodów, że o stanie niewypłacalności w wyższym stopniu w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. można mówić wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Chodzi przy tym o rzeczywistą niewypłacalność dłużnika, ocenianą według chwili wystąpienia przez wierzyciela z akcją pauliańską, jak również chwili wyrokowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 503/07, LEX nr 496375, także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2013 r., IV CSK 738/12, LEX nr 1396456).

Skarżąca zmierzała także do wykazania, że przedmiotowa darowizna nie mogła spowodować pokrzywdzenia wierzycieli, gdyż W. K. dysponował w czasie dokonania darowizny innym, znacznym majątkiem, a zatem zarówno dłużnik, jak i ona sama w czasie dokonywania czynności nie mogli działać ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Bezspornym jest jednak, że do chwili obecnej powodowie nie uzyskali pełnego zaspokojenia. Pozwana zarzucała, że mogli uzyskać zaspokojeni z innych sześciu nieruchomości, jednak pomimo wezwania komornika nie uiszcili zaliczki na oszacowanie tych nieruchomości.

Na wstępie należy zwrócić uwagę na pewną korelację czasową: postanowieniem z dnia 9 marca 2012 r. (k.1147 - 151) Sąd Okręgowy w sprawie VII Gz 6/12 ograniczył zabezpieczenie w sprawie VIII GC 802/11 z 11 (jedenastu) nieruchomości do jednej objętej księgą wieczystą (...) położonej w B. przy ulicy (...) (której dotyczy niniejsze postępowanie) wskazując, że deklarowana wartość tej nieruchomości wynosi około 1.500.000 zł i jest to wystarczające dla zabezpieczenia roszczenia powodów. W dniu 16 maja 2012 r. nieruchomość ta została natomiast darowana przez W. K. pozwanej M. K.. Przedmiotowa nieruchomość oszacowana została na kwotę 1.470.000 zł, obciążona jest hipoteką w wysokości 296.334 CHF na rzecz (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. (vide: protokół opisu i oszacowania z dnia 2 kwietnia 2019 r. w sprawie (...), k.1406).

Z poczynionych ustaleń wynika, że w dniu 22 sierpnia 2013 r. w sprawie (...) (obecnie(...)) rzeczywiście została wszczęta egzekucja z nieruchomości objętych księgami wieczystymi (...) oraz przedmiotowej nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) położonej w B. przy ulicy (...) (okoliczności bezsporne, vide pismo Komornika H. G. w sprawie (...), k.700, k.1183, także zeznania komornika H. G. k. 1157 v złożone w toku postępowania przygotowawczego). Bezsporne jest także, że Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił wniosek o wpis wszczęcia egzekucji z nieruchomości przy ulicy (...) z uwagi na brak tytułu wykonawczego na właściciela nieruchomości (vide: pismo Komornika H. G. w sprawie (...) k.700, k.1183, także zeznania komornika H. G. k. 1157 v złożone w toku postępowania przygotowawczego). W tej sytuacji zarzut pozwanej (k.1143 v), że wniosek o wszczęcie egzekucji z tej nieruchomości był spóźniony, bo wyrok uprawomocnił się 4 lipca 2013 r. a termin miesięczny upłynął 4 sierpnia 2013 r. jest o tyle chybiony, że jak już to wcześniej wyjaśniano, rozporządzenie przedmiotową nieruchomością na rzecz pozwanej w praktyce uniemożliwiło powodom wszczęcie egzekucji z tej nieruchomości, z uwagi na brak zbieżności pomiędzy tytułem wykonawczym a osobą właściciela nieruchomości. Podobnie umorzono egzekucję z nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) (vide: pismo Komornika H. G. w sprawie (...), k.700, k.1183)

Co do pozostałych 6 (sześciu) zajętych nieruchomości (co do których umorzono zostało postępowanie egzekucyjne z mocy prawa, vide: postanowienie Komornika Sądowego H. G. z dnia 9 stycznia 2015 r., k.708), to jak słusznie zauważyli powodowie pozostałe nieruchomości albo były niewielkiej wartości, albo część z nich obciążona była hipotekami, co w praktyce powodowało iluzoryczną możliwość zaspokojenia całej wierzytelności. I tak, nieruchomość objęta księgą wieczystą (...) (...) to niewielka działka niezbudowana o powierzchni 0.00.61 ha (odpis z księgi wieczystej k.1261), trudno zatem w świetle zasad doświadczenia życiowego uznać, aby powodowie mogli uzyskać zaspokojenie z przedmiotowej nieruchomości.

Nieruchomość objęta księgą wieczystą (...) to działka przy ulicy (...), ówczesnie o powierzchni 0.32.08 ha. Nieruchomość ta - w czasie, gdy była prowadzona egzekucja - była obciążona hipoteką kaucyjną umowną w kwocie 104.000 zł na rzecz Banku (...) w B. dla zabezpieczenia umowy kredytowej z 5 grudnia 2008 r. (odpis z księgi wieczystej k.1266 - 1271). Hipoteka ta została wykreślona na podstawie zezwolenia banku z dnia 16 lutego 2015 r. (k.1273 v), zaś egzekucja co do tej nieruchomości umorzona została z mocy prawa co potwierdzono postanowieniem z dnia 9 stycznia 2015 r. (postanowienie Komornika Sądowego H. G. z dnia 9 stycznia 2015 r., k.708). W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można czynić wierzycielowi zarzutu z tego powodu, że nie kontynuował egzekucji z tej nieruchomości. Zresztą, skoro postępowanie egzekucyjne zostało umorzone a hipoteka wykreślona, to nie było przeszkód, aby dłużnik podjął działania zmierzające do spieniężenia tej nieruchomości i zaspokojenia wierzycieli. Nieruchomość ta zresztą na podstawie umowy sprzedaży z dnia 25 marca 2015 r. została zbyta osobom trzecim (małżonkom M.), a wcześniej, 26 listopada 2013 r. jako aport wniesiona do spółki Osiedle (...) spółka z o.o. (wydruk z księgi wieczystej k.432-434). Skarżąca przyznała, że W. K. zbył przedmiotową nieruchomość za 415.000 zł w 2015 r., która to „sprzedaż pozwoliła mu dokończyć prace inwestycyjne w M., spłacił obciążające ją roszczenie i dalej sprzedawać te nieruchomości” (vide: uzasadnienie apelacji, k.543). W ocenie Sądu Apelacyjnego w tej sytuacji nie było przeszkód, aby uzyskane środki dłużnik przeznaczył przynajmniej w części na zaspokojenie wierzycieli powodów.

Z kolei nieruchomość położona w M. (działka numer (...), o obszarze 1.34.00 ha), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) jest obciążona hipoteką w kwocie 420.000 zł na rzecz Banku (...) w K. na podstawie umowy o kredyt w rachunku bieżącym (odpis z księgi wieczystej, k.1280-1281). Wprawdzie hipoteka ta została wpisana w dniu 30 grudnia 2015 r., jednak nie oznacza to, że brak uiszczenia przez wierzyciela zaliczki w kwocie 11.000 zł (k.704) na opis i oszacowanie winien skutkować uznaniem, że darowizna przedmiotowej nieruchomości z dnia 16 maja 2012 r. nie została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli. Nie można bowiem abstrahować od tego, że udział 1/2 w tej nieruchomości został najpierw przeniesiony w dniu 26 listopada 2013 r. jako aport do spółki Osiedle (...) spółka z o.o., a następnie kolejny udział 1/2 w formie darowizny z dnia 1 marca 2016 r. na rzecz spółki (...) spółka z o.o. Ta ostatnia czynność została prawomocnie uznana za bezskuteczna względem powodów (punkt 10 wyroku z dnia 1 marca 2017 r., k.490 v). Co do tego udziału toczy się obecnie postępowanie egzekucyjne w sprawie (...) (w związku z uprawomocnieniem się w tej części wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie I C 499/15 - punkt 10 wyroku, k.490 v). Wartość rynkowa przedmiotowego udziału wynosi 172.726 zł (vide: protokół opisu i oszacowania, koperta, k.1406). Nie sposób uznać, aby powodowie mieli realne szanse na zaspokojenie swojej wierzycielności z tej nieruchomości. Należy również przypomnieć, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i judykatury pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, oraz że wiążąca się z pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną (zob. M. Sychowicz (w:) Kodeks cywilny. Komentarz, art. 527 k.c., red. J. Gudowski, LEX 2020, wyroki SN z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, LEX nr 52793; z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, LEX nr 121702; z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, LEX nr 174173; z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06, OSNC 2006, nr 12, poz. 207). W niniejszej sprawie zatem dla oceny pokrzywdzenia powodów miarodajny jest stan majątku dłużnika w chwili wytoczenia powództwa, tj. w dniu 26 lipca 2016 r. oraz w chwili wydania zaskarżonego wyroku. Skoro - jak pozwana zarzuca - dłużnik dysponował majątkiem wystarczającym dla zaspokojenia roszczenia powodów w dacie darowizny, to jest 16 maja 2012 r., to niezrozumiałe jest, dlaczego nie rozporządził tym majątkiem w taki sposób, aby uzyskać środki na zaspokojenie wierzycieli powodów.

Powyższe uwagi na równi odnoszą się do nieruchomości położonej w M. (działka numer (...)) o łącznym obszarze 1.18.71 ha), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Nieruchomość ta jest obciążona hipoteką w kwocie 420.000 zł na rzecz Banku (...) w K., na podstawie umowy o kredyt w rachunku bieżącym z dnia 30 grudnia 2015 r. (odpis z księgi wieczystej, k.1301-1328).

Co do nieruchomości położonej w M., o powierzchni 0.08.36 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) (k.1286 - k.1292), a w zasadzie udziału wynoszącego 1/2 we współwłasności tej nieruchomości, to wprawdzie z odpisu z księgi wieczystej nieruchomości wynika, że nieruchomość ta nie była obciążona hipoteką, to jednak zgodzić należy

się ze stanowiskiem powodów (k.1437-1438), że nie można czynić wierzycielom zarzutów z tego powodu, że nie kontynuowali egzekucji z tej nieruchomości. O pokrzywdzeniu wierzycieli świadczy fakt, że do dnia dzisiejszego nie uzyskali pełnego zaspokojenia swojej wierzytelności, pomimo upływu prawie 8 lat od uzyskania tytułu wykonawczego. To samo dotyczy udziału 1/2 we współwłasności niezabudowanej nieruchomości położonej w M. (działki numer (...)), o powierzchni 0.14.00 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) (k.1293-1299). Aktualnie nieruchomości te nie stanowią już własności dłużnika, gdyż zostały rozporządzone na rzecz syna dłużnika S. K. (okoliczność bezsporna, vide także pkt.1 i 2 wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 1 marca 2017 r., zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 5 kwietnia 2018 r., k.489, k.810).

Z poczynionych ustaleń wynika przy tym, że w sprawie egzekucyjnej (...) prowadzone były egzekucje z nieruchomości położonej w M. o powierzchni 0.05.69 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), która sprzedana została za 9.110 zł oraz z nieruchomości położonej w M. o powierzchni 0.00.80 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), która sprzedana została za 31.400 zł (vide: protokoły licytacji nieruchomości, koperta, k.1406). W sposób oczywisty kwoty te nie zaspokoili w całości wierzytelności powodów wraz z odsetkami. Zadłużenie to – w momencie rejestracji sprawy egzekucyjnej u komornika A. B. (2), to jest w dniu 21 marca 2018 r. wynosiło 113.853,88 zł (vide: odpowiedź Komornika Sądowego M. P. z dnia 2 marca 2020 r. na skargę dłużnika, koperta, k.1406)

Z kolei inna nieruchomość objęta postępowaniem egzekucyjnym (...), położona w miejscowości M., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), której wartość jest oszacowana na kwotę 104.321 zł, obciążona jest hipoteką w kwocie 849.232,74 zł na rzecz (...) Bank S.A. w W., co również czyni wątpliwym zaspokojenie się powodów z egzekucji z tej nieruchomości (protokół opisu i oszacowania, koperta k.1406). Reasumując, powyższa analiza nie potwierdziła zarzutów strony pozwanej odnośnie do tego, że W. K. w momencie darowizny przedmiotowej nieruchomości dysponował takim majątkiem, który wystarczał na zaspokojenie wierzycieli, a zatem dokonanie przedmiotowej darowizny nie nastąpiło z pokrzywdzeniem wierzycieli. Tym bardziej stan pokrzywdzenia wierzycieli istniał w chwili wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie, jak i w chwili wyrokowania. Długoletnia niemożność uzyskania przez powodów zaspokojenia ich wierzytelności pozwala w drodze domniemania faktycznego uznać, że rozporządzeniem pod tytułem darmym nieruchomości o wartości około 1.500.000 zł spowodowało niewypłacalność dłużnika W. K.. Nie budziło przy tym sporu w niniejszej sprawie, iż oszacowana wartość nieruchomości położonej przy ulicy (...) w B., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) przewyższa wysokość zabezpieczenia hipotecznego.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutów naruszenia prawa materialnego, to jest art.527§ 2 i 4 k.c. i powiązanego z tym zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mającego polegać na dowolnej ocenie dowodów prowadzącą do przyjęcia błędnych wniosków odnośnie do spełnienia przesłanek z art.527 k.c. Skarżąca pominęła przy tym, że – niezależnie od domniemania z art.527 § 3 k.c. - w niniejszej sprawie zastosowanie miał art. 528 k.c., zgodnie z którym, jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Zagadnienie braku ekwiwalentności przedmiotowej czynności prawnej darowizny został już przesądzone w wyroku Sądu Najwyższego przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał bowiem, że „zawarte w skardze kasacyjnej twierdzenia, że w tym samym dniu doszło do nieodpłatnej czynności prawnej, prowadzącej do rozporządzenia przez pozwaną na rzecz męża, udziałem we współwłasności innej nieruchomości gruntowej, nie podważają stanowiska, że umowa z 12 maja 2012 r. miała charakter umowy darowizny. Nie można w szczególności uznać, że nastąpiła - nieznaną prawu polskiemu - darowizna „na zasadzie zamiany”, a strony w istocie dokonały jednej odpłatnej czynności prawnej”.

Strona pozwana wskazywała (vide: uzasadnienie skargi kasacyjnej k.908), że w zamian za przedmiotową darowiznę darowała W. K. swój udział wynoszący 1/2 w nieruchomościach położonych w M. gmina B. objęte księgami wieczystymi KW nr (...), a zatem dłużnik dysponował majątkiem, z którego powodowie mogli się zaspokoić.

Jak słusznie jednak wskazała strona powodowa (k.1012), a także co wynika z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, nieruchomości objęta KW (...), sprzedana została ostatecznie w toku egzekucji za 31.400 zł (vide: protokoły licytacji nieruchomości, koperta, k.1406), nieruchomości objęta księgą wieczystą (...) oszacowana na kwotę 104.321 zł jest obciążona hipoteką w kwocie 849.232,74 zł na rzecz (...) Bank S.A. w W.. Nieruchomość objęta księgą wieczystą (...) została w dniu 30 grudnia 2014 r. sprzedana i jej właścicielem jest obecnie S. H. (wydruk z księgi wieczystej, k.1406).; współwłaścicielem nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) nie był dłużnik W. K., lecz spółka Osiedle (...) spółka z o.o. w B., zaś udział w nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) W. K. darował także w dniu 28 listopada 2013 r., podobnie jak inne nieruchomości objęte żądaniem pozwu, co do których wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy uprawomocnił się (wydruk z księgi wieczystej, k.1406)

Nie sposób zatem przyjąć, aby po stronie dłużnika W. K. występowała realna ekwiwalentność świadczeń w zamian za darowaną nieruchomość położoną przy ulicy (...) w B.. Pomiedzy zaskarżoną czynnością prawną dłużnika a jego niewypłacalnością istnieje przy tym w ocenie Sądu Apelacyjnego związek przyczynowy. Jak już to bowiem wcześniej wskazano, skutkiem tej czynności było utrudnienie, odwleczenie zaspokojenia wierzycieli, o czym świadczy samo to, że do dzisiaj takiego zaspokojenia wierzyciele nie uzyskali, pomimo prowadzonych licznych postępowań związanych ze znacznym nakładem kosztów i czasu.

Odnosząc się przy tym do przesłanki działania przez dłużnika (W. K.) ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, to Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni aprobuje i przyjmuje za własne rozważania Sądu Apelacyjnego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 kwietnia 2018 r. Dłużnik o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa z żądaniem zapłaty należności stanowiącej chronioną w niniejszym postępowaniu wierzytelność dowiedział się w sierpniu 2011 r. W tym samym miesiącu składał zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty uwzględniającemu powództwo (k.57 i n. akt VIII GC 812/11 SR w Bydgoszczy). W rezultacie, w dacie dokonywania darowizny na rzecz pozwanej tj. w dniu 16 maja 2012 r. miał pełną świadomość istnienia wierzytelności powodów. Wyzbywając się istotnego składnika majątkowego doprowadził do znacznego zmniejszenia swego majątku.

Z tych też względów, nie podzielając zarzutów apelacji, zarówno naruszenia prawa procesowego, jak i materialnego, Sąd Apelacyjny na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanej M. K. na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 12. (zaskarżonego wyroku) oraz w punkcie 13. (trzynastym) i 14. (czternastym) w części odnoszącej do kosztów procesu.

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Skoro apelacja została oddalona, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 6.750 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym. Wysokość tych kosztów została obliczona na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z §10 ust.1 pkt 2 i § 10 ust.4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (4.050 zł + 2.700 zł; Dz.U. poz.1800 późn. zm.).